

Prenumeration kan ske å Tjänarinneföreningens exp., Grefteuregatan 20 C. Pris för helt år 40 öre. Lösnummer 10 öre.

Tjänarinne-Bladet 1907

utkommer en gång i kvartalet, med åtta sidigt format. Då tidningen blir något större än förlidet år ha vi nödgats höja priset med 5 öre; den kostar i år 40 öre.

Prenumeration kan ske i Stockholm på Tjänarinneföreningens expedition Grefteuregatan 20 C, och i landsorten genom att till samma ställe med postanvisning insända 40 öre och tydlig adress.

Stockholms Tjänarinneförening

afhåller ordinarie möte 2:dra, och offentligt 4:de torsdagen i hvarje månad kl. 9 e. m. å lokalen Grefteuregatan 20 C.

Nya medlemmar kunna då ingå i föreningen, hvarjämte anmälan kan göras alla dagar på expeditionen.

Tjänarinnor!

Då ni ämna byta platser, anmäl eder alltid först på Tjänarinneföreningens platsanskaffningsbyrå, Grefteuregatan 20 C.

I ogen inskrifningsavgift, billig förmedlingsavgift.

Till tjänarinnorna.

Ett varmt tack för det förlutna året vill jag frambära till alla som intresserat sig och arbetat för vår förening. Nu börjar åter ett nytt arbetsår och jag vill uppmana alla mina kamrater att fortsätta på det bästa sätt man möjligen kan och med

full öfvertygelse att vår förening och våra tankar skola vinna framgång. Visserligen möter oss ganska stora svårigheter emellanåt och det till och med utaf våra tjänande medsystrar, men vi ha ju också ett ordspråk som säger: »Om jag hade någon som ville hålla i yxskafet, nog kan jag hugga». När vi brutit oss igenom det hårdaste tycka de nog det är bra.

Att vi tjänarinnor böra sammansluta oss tycker jag är en själskrifven sak och vi böra äfven tänka på att få en mera bestämd arbetstid och likaså mera bestämd tid att disponera för sig själf, sedan man fullgjort sitt arbete för dagen. Jag kan ej förstå annat än att det vore bättre äfven för husbondefolket. Nog skall det väl kännas besvärligt för en fru som själf är mycket ung och har äldre tjänare, när dessa komma och be om lof att få gå ut. Jungfrun, å sin sida, blir hellre inne men är ej nöjd som det är. Därför, — mera bestämd arbetstid, och bestämd ledighet! Från min synpunkt känner jag det så, att det går lättare att arbeta den tid jag skall, när jag vet att det sedan blir min egen tid.

Nu säges det kanhända af en del, att vi bara vill uppvigla tjänare att inte arbeta men tvärtom är vår tanke den, att vi under arbetstiden skall göra vårt arbete så bra som möjligt och sedan vara fria, och inte heller är vår mening att den ledighet vi böra fordra, skall användas till slarf, utan till skötandet af våra kläder. Äfven finnes det många nyttiga och lärorika intressen att ägna sig åt.

Vi hafva möten två gånger i månaden inom föreningen. Den andra torsdagen i månaden är det ordinarie möte. Den fjärde torsdagen i månaden kl. 1/2 9 på aftonen hafva vi samkväm, då förekommer uppläsning, diskussion eller samtal och sömnad. Alla tjänarinnor äro välkomna. Kom med till våra möten och arbeta i eder egen förening! Lokalen är Grefteuregatan 20 C öfver gården. Prenumerera också på Tjänarinnebladet — det kostar endast 40 öre om året postarfvodet inberäknat — och sprid Tjänarinnebladet.

S. F.

Torparen.

Af Karl-Erik Forsslund.

Säger ni att jag skall gå?
Tar ni stugan från mig? Hå —
för jag inte lärt mig buga,
för jag glömt att ljuga.

Har jag vållat själf min nöd? —
Vet du hvem som skaffat bröd
båd' åt dig och dina gäster
vid de vilda fester?

Jag har huggit, jag har röjt.
Jag har gödslat, jag har plöjt.
Jag har dagens tunga burit.
Jag har sått och skurit.

Jag har idogt lien svängt.
Höt på häsjorna jag hangt
Jag har tröskat — tomtens slaga
finns ej i min saga.

Jag till kvarn har säden kört,
jag från kvarn har mjölet fört.
De ha knäckt min ena lunga
dina säckar tunga.

Hvem högg veden till din ugn?
Hvem har köpt sig, nöjd och lugn,
mjöl och bröd och allt hos dina
bodbetjanter fina?

Mjölet som bort vara mitt
brödet som bort ges mig fritt,
dyrt jag måst af dig dem köpa,
och nu får jag löpa.

Hvarför? — Hå för att jag sagt
att din rikedom och makt
är på murken grundval fotad
och af faror hotad.

Men farväl, jag pratat nog.
Kör ditt spann och hugg din skog
och låt en, som lärt sig buga,
få min gamla stuga.

(Ur »Arbetare».)

Tjänarinneförening bildad i Hamburg.

I »Vorwärts» läses följande:

Tjänarinnemöte i Tütgeschens stora lokal, blir inte det ett fiasko? frågade oss en pessimistiskt anlagd kamrat, som hade följt den förra offentliga tjänarinnerörelsens utveckling i den gamla hansestaden vid Elbe. Vi förströdde snart hans betänkligheter, men voro ingalunda själfva fria från bekymmer öfver huru detta första försök att rycka upp tjänarinnorna skulle lyckas.

Först spriddes ett af en tjänarinna författat, kort och lättfattligt flygblad, hvare den skändliga lag kritiserades, som tjänarekåren är underkastad, nämligen tjänstehjongsstadgan, deras löneförmåner, arbetstid, mat, husrum och behandling i öfrigt, den sedliga fara de äro utsatta för under den tid de måste vandra från det ena ohyggligare kommissionskontoret efter det andra för att söka sysselsättning. I samma flygblad inbjöds till offentligt möte den 25 okt.

Detta upprop hade tryckts i en upplaga af 10.000 ex. och lämnades ut å danslokaler och i en stor del privata hus. Och följden blef att mer än 1,000 tjänarinnor och hjälphustrur kommo och lyssnade med spändt intresse till det anförande, som en kvinnlig kamrat, Zietz höll öfver ämnet: »Tjänarinnor vaknen!»

Redan vid det första mötet anmälde sig 180 kvinnor för inträde i den blifvande föreningen. Vid det första mötets diskussion deltog endast få tjänarinnor, annorlunda blef det vid andra mötet den 15 november, då minst 2.000 personer voro närvarande och 220 nya medlemmar ingingo i föreningen och minst ett dussin tjänarinnor anmälde sig för deltagande i diskussionen och genom gräslika exempel visade den tjänande kårens ställning i Tyskland. Diskussionen var i allo saklig och intressant och ådagalade att då talarinnan vid första mötet målade de tjänandes ställning i mörka färger hade hon så långt ifrån öfverdrifvit, att hon tvärtom icke tyckes ha anat den mörka verkligheten.

Hänförda instämde flickorna när talarinnan slöt sitt anförande med orden: Vi vilja alltså agitera för upphäfvandet af kvinnornas rättslösa ställning, för bortskaffandet af den lag tjänarne lyda under och fordra att de i rättsligt hänseende ställas i jämbredd med öfriga arbetare. Af tjänaren och tjänarinnan skall blifva en verklig arbetare och arbeterska. Vi vilja organisera tjänarinnekåren ty än i dag svänger man tjänstehjongsstadgans knutpiska öfver dem. Vi vilja arbeta för högre lön, ordnad arbetstid och reellare behandling åt dem.

Härtill skola vi få hjälp af den makt som ligger i sammanslutningen och genom den platsanskaffningsbyrå vi inom kort komma att öppna, hvarigenom vi hoppas kunna behärra arbetsmarknaden och ordna arbetsaftalen genom kontrakt.

Tisdagen den 20 nov. konstituerades föreningen och beslöts att den skall heta: »Förening för tjänstflickor, tvätt- och hjälpfruar i Hamburg». Vid detta möte gingo ytterligare 70 nya medlemmar in i föreningen, som startade med ett medlemsantal af 470. Inträdesavgiften är 20 pf. och månadskontingenten 30 pf. Till publikationsorgan och obligatorisk tidning för medlemmarna bestämdes »Gleichheit».

Att det också hos tjänstflickorna slumrar kraft bevisas bäst genom de sakliga och i allo förståndiga diskussionerna, som ägde rum vid dessa möten, vidare bevisas det af, att det bland tjänarinnorna tillsattes en komité, som skall samla bevis på huru brutalt tjänstehjongsstadgan kan tillämpas äfven i våra dagar. Samma sak bevisas vidare af att en flicka ur föreningen uppläste en vacker dikt, som hon själf författat.

Det glänsande resultatet af agitationen bland tjänarinnorna mottogs i den borgerliga pressen med ett ilskans tjut om den stora skamfläck och den skymf, som kommit öfver deras läsarinor. I den frisinade pressen har en dam tagit ställning mot föreningen på följande sätt: »Engageren inga kvinnor, som äro medlemmar af den socialdemokratiska föreningen.»

Om damen ifråga ämnar föra den propagandan vidare får hon litet arbete under tiden, men om hon i stället skulle koka, skura och diska skulle hon därigenom vinna större aktning än genom flirt på baler, konserter och genom koketterande å järnvägsstationerna. Det vore i hvarje fall ett nyttigt arbete, som åt en icke ringa del af våra husmödrar skulle gifva en välbehöflig erfarenhet i hemmens skötsel. Och om damerna ifråga sutto inne med större kunskap i husligt arbete än hvad för närvarande är fallet skulle *tjänarinnefrågan* säkert blifva löst både fort och radikalt.

Det talas ideligen om att alla kvinnor kunna arbeta gemensamt för ernående af rättvisa äfven åt dem och från visst håll är man tidt och ofta orimligt frikostig med systerskap kvinnorna emellan. Nu när det endast var fråga om rätten för deras tjänare att få tillhöra en förening, som skulle vidga deras förstånd och skänka en smula af den trefnad, som borde tillkomma alla systrarna inom hemmet, då framgick det med all önskvärd tydlighet att dessa öfverklasskvinnor satte *klassintresset* ett godt stycke framom det »allmänna kvinnointresset».

Vi anse oss göra rätt när vi skarpt skilja mellan proletärisk och borgerlig kvinnorörelse. För proletärer räknas vi fabriksarbeterskorna, tjänarinnorna, arbetarhustrurna m. fl. och för dessa gifves det icke någon särskild kvinnofråga. För oss är kvinnofrågan blott en del af den stora sociala frågan. Och där är den proletäriska kvinnofrågan sig alltid lik i hvilken gestalt den än presenterar sig; och på det politiska och fackliga området är den blott en del af den stora moderna arbetarrörelsen.

Icke sällan få vi se öfverklasskvinnor, i sin stora medömkan för de dåligt aflönade, verka för sammanslutningar bland dem men när det vid detta tillfället var frågan om att organisera deras egna tjäna-

rinnor och tvättkvinnor då ropade man: »Storm mot denna organisation!»

Hindra den unga föreningen genom en dylik agitation kunna de nog icke, möjligen hämnas den så länge tills alla kvinnor vaknat upp och helt tillägnat sig den rätt, som bör hållas för helig att låta någon mer eller mindre brutalt tumma på, nämligen rätten att tillhöra hvilken organisation man finner med sitt intresse förenligt.

(Öfversatt af M. Q.)

Kvinnlig värnplikt.

Vid den för en tid sedan hållna kongressen i Karlstad för kvinnans rösträtt, framfördes af fru Gerda Hellberg en tanke som är värd att beaktas. Hon föreslog införande af ett »kvinno-år för Sveriges unga kvinnor», som kunde bidraga till att afhjälpa den stora nationalekonomiska förlust och den faktiska försämring af hela folkets hälsa som hemarbetets förfall verkat.

Med sitt kvinnoår menar fru Hellberg att en för hvarje vuxen ung kvinna obligatorisk 1-års kurs skulle införas, som en förberedelse för hvad kvinnan behöver kunna såsom maka och mor. Något närmare preciserade hon icke sitt förslag vid nämnda tillfälle men för korrespondenten till en hufvudstadstidning har hon utvecklat idén, som hon ville ha realiserad som statsinstitution, på följande sätt:

Staten måste ta sig an kvinnorna och hjälpa dem att höja hemarbetet till ett medborgerligt arbete af rang. Först med statens hjälp kan man nå fram till den stora uppräckning som verkligen är nödvändig på det området. Staten gör ju visst en hel del för saken redan nu, det vore ett bevis på sorglig okunnighet att påstå annat, ty kurserna i hälsovård och huslig ekonomi äro ju praktiskt anordnade och ha kostat mycket af omtanke och arbete. Men det är ett stort fel med alla dessa nya ämnen som sättas upp på folkskolans ganska belastade program. De koncentreras på en för kort och för tidig period. Kurserna må vara aldrig så väl ordnade, så kunna ändå inte 13—14-åringarna dra den nytta af dem som de vuxna unga kvinnorna, 18- och 19-åringarna. Vid den åldern öppna sig ju utsikterna till egna hem, och lärdomarna äro aldrig bortkastade. För öfrigt vore det inte endast folkskoleflickorna som kvinnoåret skulle gälla, utan hela landets kvinnliga ungdom.

Det är ju ändå kvinnorna som äro satta till vårdare af det nationella kapitalet som kallas folkets hälsa. Att modern är sund och förstärkt att skapa en sund omgifning är obestridligen det viktigaste villkoret för hemmets blomstring och barnens hälsa. All kvinnlig uppföstrans hufvudändamål borde därför vara att utbilda de unga kvinnorna till kunniga mödrar och hemvårdare. Det är nog troligt att framtidens hem kommer att förenklas högst betydligt efter de linjer som Solidar slagit in på, men den konst och kunskap man fordrar af husmödrarna kommer att utvidgas. Om kvinnan som husmor, tack

lå ropade man:
»isation!»
ngen genom en
nog icke, möjli-
tills alla kvinnor
nat sig den rätt,
att låta någon
amma på, näm-
en organisation
se förenligt.
t af M. Q.)

mplikt.

hållna kongres-
strätt, framför-
n tanke som är
og införande af
unga kvinnor»,
t afhjälpa den
örlust och den
folkets hälsa
kat.

fr fru Hellberg
g kvinna obli-
föras, som en
nman behöver
r. Något när-
itt förslag vid
respondenten
hon utvecklat
realiserad som
sätt:

kvinnorna och
arbetet till ett
g. Först med
fram till den
ligen är nöd-
Staten gör ju
redan nu, det
kunighet att
hälsovård och
skt anordnade
tanke och ar-
fel med alla
upp på folk-
rogram. De
och för tidig
aldrig så väl
13—14-årin-
som de vuxna
19-åringarna.
ju utsikterna
na äro aldrig
det inte en-
kvinnoåret
ets kvinnliga

na som äro
tella kapitalet
t modern är
en sund om-
iktigaste vill-
och barnens
ans hufvud-
t utbildade
modrar och
igt att fram-
enklas högst
Solidar slagit
unska man
mer att ut-
usmor, tack

vare rationella hjälpmedel, inte behöfver lägga ned så mycken personlig kraft, kommer man att kräfvast desto mer af henne som mor och i allmänhet fordra fördjupande och förfinande af hemarbetet.

Ur den synpunkten borde »kvinnoåret» omfatta en grundlig kurs i fysiologi, vidare borde meddelas kunskap i individuell och social hälsovård och framför allt — å, hvad det väl behöfsl — i rationell vård af späda barn. Matlagningsprinciperna skulle rättas efter dessa kunskaper, och slutligen skulle uppfostringslära, rent af populariserad pedagogik, ingå i kursen. Hemförhållandena bland de fattigare klasserna äro ofta sådana, att man tycker det skulle vara mycket bättre för barnen att komma till offentliga uppfostringsanstalter.

Det är nog så att hemuppgiften befinner sig i ett öfvergångsskede för närvarande, och under sådana tider svärfvar man alltid i oklarhet om målet. Tillsvidare få vi nog fortsätta på de inslagna vägarna, men med snart införande af sådana radikala detaljförbättringar som t. ex. *statsunderstödda fackskolor för tjänarinnor*.

Men låt oss afskaffa kriget och få de stora försvarskapitalen disponibla! Då får staten bygga 1-åriga utbildningsskolor för sina kvinnliga värnpliktiga. När krafven på alla slags arbetsprestationer stiga och särskilt skolad kompetens fordras inom allt flera yrken, är det inte tänkbart att ensamt hemmens arbetsprestation skall få lof att kritiklöst förfalla. Man känner inte rätt vår tid om man tror så. Den har ett levande samvete i statistiken. Våra dagars tränade skarpblick för företagens sammanhang och växelverkan på hvarandra kommer inte länge att tåla åsynen af hur hemmet och därmed nationens hälsa förfaller.

* * *

Öfvanstående instämma vi till fulla i, önskande att hvad som i den vägen skall göras måtte göras snart.

Visserligen anse många att kvinnan har tillräcklig värnplikt genom att å landet föda och fostra »stridbar ungdom». Om detta med rätt kan sägas om de kvinnor som bli mödrar, kan det däremot icke med samma rätt påstås om alla kvinnor. Statistiken visar, att ett anseeligt antal kvinnor bli mödrar utanför de lagliga äktenskapen och alltså i ännu högre grad än de gifta kvinnorna få fullgöra värnplikt gent emot fosterlandet. Men oafsedt detta har landet en år från år växande armé af själförsörjande kvinnor, som af olika anledningar icke träda i äktenskap och som för närvarande i icke ringa mån rekrytera de rösträttskräfvande kvinnors här. Dessa utbildas för sina speciella arbetsområden och ägna liten eller ingen tid för hemmets göromål, helt naturligt för öfrigt, ty det husliga arbetets anseende har under de senaste årtiondena råkat i en beklaglig tillbakagång.

Butiksbiträdena, kvinnorna inom de olika verken och på de industriella områdena åtnjuta i allmänhet större anseende än den sig med utförande af husliga sysslor »själförsörjande» tjänstflickan. För att reparera detta missförhållande skulle införande af ett i likhet med här öfvan föreslaget värnpliktsår för alla kvinnor vara ett kraftigt medel. Därigenom skulle kvinnorna, då de trädde i äktenskap vara i stånd att sköta ledningen af sina hem och de »själförsörjande» kvinnorna skulle kunna laga hälsosam mat åt sig bra mycket billigare än hvad nu är fallet och slippa att ohjälpligt vara hänvisade till matserveringar och automater; det allmänna hälsotillståndet skulle blifva bättre och vinsten af kvinnans köksvärnplikt skulle tillfalla nationen och borde alltså i ännu högre grad än det nuvarande systemet för själförsörjande anses som förtjänt af rösträtt.

Till sist och inom parentes sagt skola vi väl icke ha rösträtt för att vi fullgjort en mer eller mindre ändamålslös värnplikt utan för att vi som medlemmar af samhället upprätthålla detta med vårt arbete.

M. Q.

Tjänarinneföreningar bildade i Uppsala och Falun.

I slutet af förra året bildades en tjänarinneförening i Uppsala. Denna har följts af en i Falun, som bildades i februari, efter ett föredrag af Maria Qvist, hvori hon påvisade nyttan och nödvändigheten af att tjänarinnorna sammansluta sig, för att genom sina organisationer i likhet med öfriga arbetare förbättra sin ställning, både socialt och ekonomiskt.

Vi önska de både föreningarna lycka och framgång och uttala vårt varmaste tack till de ungdomar som bedrifvit agitationen på dessa båda platser.

Hur Köpenhamns tjänarinneförenings fackskola går.

Den första 2-månaders kursen i enklare och finare matlagning är till ända. Samtliga elever gingo direkt från skolan till utmärkta platser — det tycks vara stor brist på dugliga tjänarinnor i Köpenhamn. Den andra kursen har börjat och flertalet af elever ha redan uppgjort om platser. Husmodrar öfversvämma fackskolans kontor med ansökningar om kunniga tjänarinnor. Med hvilket intresse fackskolan omfattas af tjänarinnorna själfva bevisar bäst det faktum att halfårskurserna för unga flickor mellan 16 och 20 år, hvarunder undervisas i matlagning, syning, tvättning, strykning och allmän hushållsskötsel, äro fullteknade för maj 1907, nov. 1907, maj 1908, och i det närmaste för november.

Frun (till den nya kokerskan): Om ni är så elegant klädd, Nina, blir det snart svårt för folk att se, hvem som är frun och hvem som är kokerskan.

Nina: Frun kan tro, att äfven om folk icke kunna se det, så kunna de smaka det, när maten är lagad.

Öppet brev.

Tjänarinnebladet har välvilligt öppnat sina spalter för dem som ville gifva goda råd till Siri. Detta blir inga råd men det kanske kan vara af intresse ändå både för Siri, Eva och tjänarinnorna.

Stockholm den 20/2 1907.

För det första ber jag få tacka Siri för det utmärkta brefvet och jag riktigt häpnar öfver att man icke får mer för 75 kr. i månaden och osökt kom den frågan till mig själf: hur kan då jag existera? Jag har nämligen 10 kr. i veckan det gör 520 om året och ungefär 43 kr. i månaden. Hur man kan leva på den inkomsten skall säkert intressera, inte minst tjänarinnorna, som tycka att 20—25 kr. inte räcka till kläder en gång. Först vill jag nämna det viktigaste, nämligen bostaden. Jag kan inte, jag, som Siri, hyra ett eget rum, låt vara tillsammans med en annan flicka, ty då är rummet i alla fall mitt lika mycket som den andras. Jag är inneboende hos en gammal fru med dotter. De hyra ett litet vindrum öfver gården och försörja sig med att sy så kallad bodsöm, inom parentes sagt ett arbete så uselt betaldt att det är en skam för kvinnorna att de icke för länge sedan revolteradt däremot. I detta lilla rum där två dagen i anda sitta och sy, där vädras det naturligtvis mycket sparsamt, man får lof vara rädd om värmen, veden är ju så dyr, för öfrigt tål ju icke en gammal af reumatism förstörd människa att utsätta sig för drag. Följden blir naturligtvis att luften är dålig. I detta rum skall jag tillbringa mina nätter och lediga stunder, det blir dock hufvudsakligast nätterna, ty de se icke gärna att man är för mycket hemma, för resten har jag icke så stor lust till det, trångt och skräpigt som där är. Jag är själf fabriks-sömmerska och har nog af symaskinsbuller och trasor under min egen arbetstid och det är ju i så fall ej underligt om jag hellre, ifall inget trefrigare står till buds, går och promenerar tills det kan vara liggdags. För denna parodi på hem betalar jag 10 kr. i månaden. I detta ingår då kaffe på morgonen. Kl. 8 börjar mitt arbete. Half 10 har vi en stund frukost-rast, då vi samtliga sömmerskor kokar kaffe tillsammans och äter därtill medhafda smörgåsar. Kl. 1 är middag, det är det enda lagade mål mat jag består mig och jag har därvidlag haft tur nog att finna en privatspisning där jag för 50 öre får två rätter, god, vallagad mat. Mången gång, då jag haft extra utgifter, har jag nog känt mig frestad att undvara detta enda mål, men den frestelsen har dock aptiten drivit på flykten, många af mina kamrater anse sig dock icke ha råd att äta middag. Men jag känner det som en plikt mot mig själf att så långt det är mig möjligt söka bibehålla hälsa och krafter. Ty jag tänker: att bättre inkomster kanske jag kan få, men en förlorad hälsa är inte lätt få tillbaka. Utan det är bättre att försaka hvad som helst annat, utom den näring kroppen ovillkorligen behöfver och är man frisk har man i de flesta fall

hoppet kvar, att det skall bli bättre. Bara det gör ju att det går lättare finna sig i det närvarande. Vid 4-tiden dricka vi kaffe igen på fabriken, 6 slutar arbetet, så arbetstiden är ju dräglig. På kvällarna dricker jag té eller mjölk och smörgås. Detta är väl det minsta man kan leva på men det går ändå till 25 kr. i månaden, så därtill hyran 10 kr. Alltså ungefär en 8 kr. kvar, det skall vara till kläder, tvätt, alla diverse wgifter och nöjen.

Att detta inte går ihop är nog Siri den första att inse, men det har dock gått ett halft år. Nu kommer jag att i den närmaste framtiden få lite påökt, men det blir nog endast en 10 kr. i månaden, således 53 i stället för 43. Men detta är för lite och jag tror icke det går ihop för mig i längden. Det finns dock tusentals kvinnor som leva på denna inkomst, men hurudana bli de till slut? Bleka, nervösa och gamla i förtid. Fabrikslivet som det nu ter sig, är icke det ideal vi kvinnor böra eftersträffa.

Jag var förr tjänarinna och har alltid haft goda platser och jag nästan förutsåg då jag lämnade den banan, att jag nog förr eller senare skulle gå tillbaka, ty en bra tjänarinneplats har många goda materiella fördelar. Ibland när jag ser mig omkring i det otrefliga rum som skall vara mitt hem så kommer jämförelsen mellan förr och nu allt tydligare. Särskilt till min sista plats går tanken gärna tillbaka, ty det var den bästa plats jag haft och som detta är tjänarinnornas tidning så kan det ju intressera läsarinna att höra att det finns en och annan bra plats. Det var på landet strax utanför Sthlm en vacker nybyggd villa med nutidens alla bekvämligheter. Familjen bestod af herre, fru och två små barn och vi var två tjänarinnor. Nog var det mycket att göra men allt gick så lätt, ty vi fick ordna arbetet som vi helst ville och blef alltså vänligt och humant bemötta. Ledigt fick vi också ganska mycket, fria resor till staden en gång i veckan och hvarannan söndag. Hvad vi annars ville vara lediga så fick vi säga till och blef aldrig nekade. Arbetet för dagen var i allmänhet slut till 8, det äts middag sent och ingen mat på kvällen förekom. Vi hade ett stort härligt rum, många som besåg villan uttryckte sin förvåning öfver att detta stilig rum var jungfrukammare. Jag önskar jag hade det rummet nu. Men fast jag hade det bra så längtade jag ändå. Jag var icke en fri människa, det var så mycket jag ville vara med på som lockade och drog. En kväll en föreläsning, en annan ett diskussionsmöte, där någon af dagens brännande frågor diskuterades, så ibland föreningsmöten där jag önskade närvara, ja till och med kände som en plikt att vara med. Icke kunde jag begära att jämt bli ledig och jag har för öfrigt alltid haft så svårt för att be om det som egentligen är, eller minstone borde vara, min rättighet och dit räknar jag det att vara fullkomligt fri när dagens arbete är utfört. Egentligen anser jag det som ett stort fattigdomsbevis att tigga. Hvarför göra vi det när vi ha rätt att kräva? »Gör din plikt och krä din rätt», finns ett ordspråk som säger, det är någonting vi lite mer borde beakta.

Så beslöt jag efter mycket funderande att skaffa mig en plats med bestämd arbetstid och så kom jag till min nuvarande. Att jag ändå ej känner mig nöjd är ju helt naturligt, men jag är ändå glad åt den tid som gått och jag har sökt så väl som möjligt använda min lediga tid, att tillägna mig den kunskap som stått mig till buds. Att jag emellanåt kunnat komma på teatrar och konserter har jag en bror att tacka, skulle jag i allt varit hänvisad till min egen inkomst har jag nog sådana dyrbara nöj-n icke kunnat komma ifråga. Jag hoppas dock att det skall bli bättre även inom detta fack. Men trots att jag många gånger har svårt att reda mig och får sakna åtskilligt jag varit van vid, så är mig denna frihet så kär att jag hellre försakar ett och annat än mister denna frihet och själfständighet.

Ja detta är nu något om hur en fabriksflicka har det och hur hon känner, mycket mera kunde ju ha sagts men detta får vara nog. Vi kvinnor ha ett jätteverk att utföra, mycket att rifva ned och mycket att bygga upp, innan vi nå den plats som nu är idealet för vår strävan, men ju ifrigare vi griper verket an, desto förr få vi njuta lönen för vår möda.

Anna.

Tjänarinnorna och fackskolefrågan.

I nr 47 af Idun föregående år finnes införd en uppsats med ofvanstående rubrik. Tjänarinnefrågan har skrifvits och diskuterats om i oändlighet. Den ligger som i dvala en tid, men så börjar omtugningen, och en mustig bit gör sin rond genom pressen. Nu är det fackskolefrågan som tycks vara den svårösta knuten för en del husmödrar.

Efter att ha skildrat Köpenhamns tjänarinneförenings fackskola, säger artikel-författarinnan Maria Rieck-Müller följande: »Således bör det synas godt och värdt all uppmuntran för den, som är öfvertygad om att tjänarinnefrågan bäst löses, ifall våra tjänarinnor bibringas en fackskolebildning, som socialt kommer att höja dem möjligen ett halft steg såsom klass och med betyg på, att de tillhöra den allra förnämsta, kunnigaste gruppen af sin kår. Och det bör synas godt för hvar och en, som hyllar jämlikhetens princip och som helst vill, att alla måste tjäna eller ock vara herrar.

Hvar och en däremot, som märker hur nära en dylik fackskolebildning är beslaktadt med den, hvilken åstadkommes i våra folkhögskolor, och som skapar en klass samhällsmedlemmar, för litet verkligt kunliga för att förstå sin egen andliga omogenhet, men undfagnade med tillräckligt stora smakbitar af kunskapsfrukt för att bli öfvermodiga, för den leder hvarken fackskolan eller den modärna tjänarinneföreelsen till någon verklig lösning af frågan i dess helhet. Såvida icke den leder därhän, att vi inom någon tid få bevittna, huru hela tjänarinneklassen upphör att fin-

nas till i den mening åtminstone, som man hittills blifvit van att tänka sig den.»

* * *

Hvad nu beträffar de flickor som genomgått folkhögskola så ta de nog sällan eller aldrig plats som tjänarinnor. Söka de någon gång plats i familj är det där jungfrur finnas. Med tjänarinnornas fackskola blir det helt annat, de flickor som där genomgå en kurs söka sedan plats hos sådana husmödrar, som värdera dugliga och kunniga tjänarinnor. Och för de husmödrar som tycka bättre om okunniga finnas nog alltid sådana att tillgå.

Så omtalar M. R.-M. naturligtvis huru förfärligt stora fordringar tjänarinnorna ha nu för tiden, och huru ointresserade och ansvarslösa de äro. Detta är nu en sak som vi kunna räkna till vårt dagliga bröd, så vana ha vi blifvit att höra detsamma upprepas af våra husmödrar dagligen och stundligen.

Det har också högligen förbittrat M. R.-M. att en del af Tjänarinneföreningens medlemmar deltaga i en kurs i statskunskap. Denna sin förbittring ger hon uttryck i följande hänfulla ord: »Tjänarinneklassen kan icke höja sig, hvarken genom att delta i språk- och sångundervisning eller i föreläsningskurser, i statskunskap på Folkets Hus — Tjänarinneföreningens nuvarande bildningsanstalt — hvilket har lika litet näringsvärde för deras ande som stark kötdiet har det för en späd barnkropp, det är osmältbart.»

Hon tror visst att alla arbetande kvinnor härstamma från det lilla djuret får, men då har hon bedragit sig storligen. Visserligen icke har vår plats varit på skolbanken till vårt tjugonde år, men vi äger ändå förstånd att kunna fatta kunskap där sådan bjudes oss. Den blir nog inte så osmältbar som en del så kallade »bildade» människor inbilla sig. Tjänarinnorna ha som »betalade elever» gått i lära hos husmödrarna säger ju M. R.-M., om kunskap för dem skulle vara så osmältbar vore det ju en skam för de husmödrar som utbildat så dåliga elever.

Till sist spår M.-R. M. att tjänarinnefrågan kommer att lösas på det sätt, att de nuvarande tjänarinnorna försvinna och deras platser ersättas med »familjeflickor», med dem som nu tjänstgöra på kontor, telefon och andra liknande områden. Detta anser hon också vara den allra lyckligaste lösningen.

Ja, när den spådomen blir en verklighet, då få vi åttaklassister som husjungfrur, studentskor som kokerskor o. s. v. Min spådom är den, att de höga damerna snart två sina hvita händer och återgå till salongsvanorna. A. E.

Frun: — Och så har ni naturligtvis en fastman. Hvad är han?

Jungfrun (triumferande): — Svältkonstnär... det har frun väl ingenting emot?

På
har
ståen
De
ken
gelse
Vi
I be
unde
Men
tagit
hon
så u
På
en
Hen
inte
denn
fick
och
Och
eller
att
tillsa
D
slag
plats
men
in
Själ
inte
slå
den
till
B
an
herr
ser,
U
till
ar
af n
V
live
tjän
Mär
hon
och
en
ha
sätte
D
ren
ren
skäl
för
och
svär
jäm
byrå
lan
olju
mot
hon
hva
har
där
T
tig

Den undre världen.

En lifshistoria.

På Wahlströms & Widstrands förlag har nyligen utkommit en bok med ofvansände titel.

Det är en ung kvinnas självbiografi, hvilken hon börjar att nedskrifva i ett fängelse på själfva julaften.

Vid 13 års ålder kom hon ut att »tjana». I början känns det tungt för henne att undergifvet foga sig efter andras vilja. Men, det får gå, hon har ju af fri vilja tagit platsen. Efter ett års tjänst kommer hon hem, för att »läsa för prästen.» Och så ut igen.

På sitt sjuttonde år tar hon tjänst på en herrgård i närheten af Norrköping. Hennes fru var mycket snäll, men ansåg inte att hon fick för mycket att göra. Om denna sin plats säger hon följande: »Jag fick stiga upp klockan 4 på morgonen och hålla på att släpa till 11 på kvällen. Och aldrig en ledig stund hvarken söndag eller hvardag. Det kändes tungt ibland att vara ung och aldrig få tid att vara tillsammans med andra unga.

Det hände därför, att jag gick ut ett slag på natten sedan jag slutat, till en plats, som kallades Ekbacken, där ungdomen höll till om sommarkvällarna långt in på nätterna och dansade och lekte. Själf dansade jag inte, men det var ju inte så underligt, att jag någon gång ville slå mig lös, och då måste det ske vid denna tid då mitt herrskap hade gått till ro.»

Bruten till hälsa och sinne af det öfveranstängande slitet och släpet, lämnar hon herrgården och har sedan flera olika platser, både på landet och i Norrköping.

Uställningssommaren 1897 kommer hon till Stockholm. Här är det lika som förut, arbete från morgon till kväll, hon vet ej af något annat eller bättre.

Vid 20 år är hon trött på tjänarinne-livet och ser sig om efter en lindrigare tjänst. Så får hon plats på ett hotell. Många har afrådat henne men det bryr hon sig ej om, hon är säker på sig själf, och anser att de som låta förleda sig af en karl, de kunna gärna ha det som de ha det — henne skall ingen lura på det sättet.

Det dröjer dock ej länge innan frestaren uppenbarar sig. Hon är ung, oerfaren och godtrogen, han är en utstuderad skälm, som vet att använda alla medel för att fånga sitt rof. Hon faller i snaran, och har man börjat halka utför är det svårt att igen få fotfäste. Det bär alltjämt nedåt, och redan efter ett år är hon byråskrifven. Nu börjar en vandring mellan sjukhuset och fängelset, med små mellanrum då hon är fri. Hon dricker, för oljud ute på gatan, blir tagen af polisen, mot hvilken hon är trotsig, honom hatar hon, därför att han jämt är efter henne, hvart hon än tar vägen. Ett par gånger har hon kommit på räddningshem, men där stannar hon ej länge.

Tjugufatta år gammal dör hon lungsjukt på Grubbens gärde.

Till en dam som visat henne verksam välvilja, öfverlämnar hon i sin yttersta timme en bundt papper, där hon nedskrifvit sin sorgliga historia. En kvinnlig journalist tar hand om detta underliga manuskript och ombesörjer dess uthägnande i bokform; för detta kunna vi aldrig vara henne nog tacksamma.

Denna lilla bok kostar endast 1 krona och bör läsas af alla. Det är en bok som man sent glömmer. Då man läst den, är det, som hade man hört ett förfärligt ångestskri, fylldt med förebråelser mot husmödrar som glömma att unga utvecklade kvinnor de fått i sin tjänst äro människor, inte bara arbetsmaskiner, mot myndigheterna, och mot oss alla, vi »anständiga» människor. Den är också ett varningsrop till alla unga kvinnor.

Elisabet Anderson.

Mera aktning för vårt tjänstefolk.

Hvarför kalla våra tjänarinnor vid förnamn?

Mrs Barnett, som på följande ganska intressanta sätt i en engelsk tidskrift behandlar några faser af den månghöfdade tjänstefolksfrågan, är tydligen en dam hvars ord kunna tillmätas värde. Hon är »resident» i Toynbee Hall i London, hvilket vill säga någonting i samma väg, ehuru med större insats af personligt arbete, som aktiv medlem i Studenter och arbetare. En »resident» förbinder sig att någon tid om året ta sin bostad i Toynbee Hall — den första af arbetarklassens stora klubbar i Eastend, där man har tillräde oberoende af samhällsställning, kön och ålder — för att göra tjänst på en gång som ledare och kamrat i klubblivet, bistå med råd och råd, låna ut böcker, tidskrifter, taflor, anordna underhållningar af olika slag o. s. v. Till en sådan post kan naturligtvis endast en person med stor bildning och erfarenhet samt öppen blick för andra klassers kraf på lifvet väljas.

Jag har mer än en gång hört personer yttra — skrifver Mrs Barnett — att i rent medborgarligt hänseende tjänstefolket som klass står lägst. Om så verkligen är fallet — kunde en strängare dom fällas öfver den tjänande klassens rådande arbets-system?

Att vara en medborgare, hvad innefattar det?

En medborgare bör ha kännedom om sin stads och sitt lands nuvarande ställning och uppställa för sig ideal rörande bådas framtid.

En medborgare bör ha sin verksamhet så ordnad att han kan nedlägga kraft i det allmännas tjänst samt ta del af sociala och nationella frågor.

Har vårt tjänstefolk egentligen möjlighet att tillägna sig dessa förutsättningar för att bli goda medborgare? I jämförelse med t. ex. fabriksflickan har tjänarinnan betydligt mindre kunskaper i allmänna frågor och betydligt svagare solidaritetskänsla.

Hennes öfver hela dagen tämligen jämnt utbredda göromål lämna henne i allmänhet inte tillräcklig tid öfrig för att sätta sig i kontakt med yttrevärlden.

Det finns en del intresserade husmödrar som i bästa välmening försökt genom samtal och böcker väcka nya intressen hos sina tjänarinnor och tvinga deras tankar en smula ur de vanliga färrorna. Men i de allra flesta fall ha de snart slutat, inseende att deras möda inte lönade sig och efter att ha gjort den erfarenheten att tjänarinnorna mötte försöken med en viss misstänksamhet i stället för med den väntade tacksamheten. Den lätt dragna men felaktiga slutsatsen att misstänksamheten var liktydig med otacksamhet föranledde husmodern att dra sig tillbaka, kanhända med sårade känslor. — Misstänksamheten hade emellertid djupare liggande orsaker.

De grundläggande principerna inom tjänarinneryrket befinna sig för närvarande i ett utvecklingsstadium. En gammal och en ny åskådning kämpa om makten, och ännu tycks den gamla ha öfverhand. Husmodern tar sig en patriarkalisk bestämmanderätt öfver sina tjänarinnor, som är en otidsenlig kvarleva från de tider då i allmänhet det patriarkaliska förhållandet rådde mellan arbetstagare och arbetsgivare. Numera är förbindelsen mellan de båda parterna uteslutande ekonomisk, och en rörelse i den riktningen är det som också ger sig tillkänna, fastän svagt, bland den tjänande klassen. Ett fåtal husmödrar förstå kostnen att med fin takt förena båda riktningarna. Så snart deras tendens lutar öfver mot den patriarkaliska sidan väcks emellertid arbetstagarnas misstänksamhet, att det är ett tryck på individualiteten som hotar. Känslan för individualitetens värde är nämligen ännu för nyvaknad för att inte vara ömtålig.

Det är tjänarinnsans brist på själfständighet som sänker yrket i hennes egna och äfven i andra arbetares ögon. Och det är också denna som driver mängden in i fabriksarbetarskans tyngre och i moraliskt hänseende mindre säkerställda lif. Men känslan af denna brist kan modereras af husmödrarna helt enkelt genom att de undvika att uppträda beskyddande. Endast i fråga om de helt unga, okunniga och oerfarna tjänsteflickorna kan det anses berättigadt — ännu så länge, tills införandet af obligatoriska fackskolekurser gör en ända på det i enklare hem af ekonomiska skäl alljämt tillämplade tjänarinneutbildningssystemet. I alla andra fall borde tjänarinnorna mötas endast med den uppmuntrande respekt och det förtroende som hvarje utförfare af ett hederligt arbete kan göra anspråk på.

Ett utslag af en sådan respekt ligger i afskaffande af bruket att kalla tjänarinnorna vid förnamn. Till en början måste det ju förefalla en husmor egendomligt att titulera sin kokerska fröken Andersson i stället för rätt och slätt Lovisa, men resultatet, i fråga om den ömsesidiga respektens bättre upprätthållande, belönade henne kanske snart nog för det besvär det kostade henne att lägga sig till med vanan.

Utom större aktning för sitt yrke ha tjänarinnorna rätt att fordra begränsad tid

för sitt arbete. Det är inte som arbete på tid, utan som styckarbete det bör rubriceras, men naturligtvis bör i så fall styckarbetet bedömas efter en ganska hög standard. Den oriktiga uppfattningen att husmodern har rätt till sina tjänarinnors hela tid måste bortarbetas. Utan tillfällen till att utveckla sig själv i intellektuellt hänseende blir tjänarinnan aldrig i medborgerligt hänseende fullvuxen. Hon får en trång syn på lifvet och på de utvecklingsmöjligheter det bjuder henne och inte minst hennes arbete.

En interiör.

Af Mia von Friesen.

Fru Signe bredde ut den fina siktduksbordlöparen på soffan och strök med handen varmsamt och smekande över de nysydda blommorna. — »Jag har hunnit långt i kväll», tänkte hon med tillfredsställelse. »Den blir förtjusande. Jag är i alla fall glad, att jag sydde blommorna i skärt. Det finns ingenting, som är så vackert mot bordsilfret som skärt silke.»

Och hon såg sig ett festligt dukat middagsbord med den skira bordlöparen över en snövit, hårdmanglad damastduk och det släta, osirade silfret, som i hvardagslag låg inlindat i silkepapper i hennes sekretär och de spröda kristallglasen, som voro luftiga och lätta som flyende moln...

Det kom för henne, att hon skulle ha lust att bjuda främmande. Det gaf henne alltid ett par dagars angenäm sysselsättning. Hon njöt af att »styra och ställa med alla de prydliga och nätta småting, som bildade hela hennes värld, och hon tänkte med välbehag på sitt linneskåp, där servietterna lågo uppstaplade i regelbundna högar, ombundna med röda sidenband. Midt på bordet skulle hon ställa den gröna keramikvasen, fylld med höstlök och rostfärgade chrysantemer — det komme nog att göra sig bra.

Hon sträckte sig bakåt i stolen, knäppte ihop händerna bakom nacken och gäspade. Det lilla rummet låg fridfullt och tyst i det gulsåra ljuset, som silade fram genom lampans långt nedfallande sidenskärm. »Hvad här är skönt», tänkte hon och lät blicken långsamt glida fram över rummets ljusa, gammaldags möbel och väggarnas småtacka tafveldekorationer. »Och det är inte alls tråkigt att vara ensam.»

Det var fru Signe en källa till stolt själfuppskattning, att hon aldrig hade tråkigt, när hon var ensam. Att ständigt jakta efter sällskap och förströelser, som så många af hennes väninnor gjorde, var för henne ett tecken på den mest sorgliga andefattigdom. En nyutkommen bok, ett vackert och tacksamt handarbete, ett rum där allting lyste af renlighet och hemtrefnad — mer behöfdes inte för att ge henne en odelat angenäm eftermiddag och en natt med ljufta drömmar.

»Ja, drömmar», tänkte hon och smålog. En lustig dröm hon hade haft i natt — en riktigt fin dröm tyckte hon för resten. Hon hade i går kväll, när hon flätade sitt hår till natten, stått och stirrat helt tankfullt, som hon så ofta brukade, på en taffla öfver skrifbordet. Det var en tämligen stor, guldbrun fototypi efter en målning af Watteau. Hon hade köpt den en gång i tiden när hon svärmade för allt, som gick i roccoco, och det hände henne ännu, att hon fängslades af det afståndets poesi, det drömligt djupa perspektiv, som öppnade sig för hennes blickar, när hon stod och såg in i tafflan. Hvad som sysselsatte hennes fantasi var inte det amorinomsväfvade skeppet i tafflans förgrund och inte de sidenklädda kärleksparen, som smålogo mot henne med själlösa ögon — det var skuggan bakom den stora träden, det var allt hvad hon anade sig till i denna underbara park, som likt ett

bortdöende ackord förtonade i sluttningar och höjder, som aldrig tycktes sluta. Och nu hade hon drömt i natt, att medan hon satt här och sydde i sitt rum som vanligt, så hörde hon svag musik, som spelade på tafflan på väggen, och när hon såg upp, hade ramen vidgat sig, så att den omslöt hela rummet, och hon gick rakt under stråden väldiga kronor, förbi de älskande paren, de spelande fontänerna och de koketta marmorstatyerna — långt, långt in i det överkliga landskapets guldbruna stillhet...

Någon famlade vid dörrlåset, och fru Signe spratt häftigt till. Men det var bara jungfrun, som kom med tebrickan. Hon ställde den på bordet framför sin matmor, sedan hon omtänksamt lagt en tidning inunder.

»Ska' inte doktorn ha någon mat, när han kommer hem?»

»Jag tror inte det, han kommer nog sent», sade fru Signe.

Och flickan gled ut igen, lika tyst och diskret som hon kommit.

»Jag måste tala med Lotten i kväll», tänkte fru Signe, plötsligt illa till mods. »Jag måste göra det i kväll, det går ju inte an att skjuta upp det längre. Om jag bara visste, hvad jag skall säga, hur jag skall börja», tänkte hon hjälplöst, medan en pinsam rodnad steg upp i hennes ansikte.

Lotten kom in efter brickan. Fru Signe lät tungspetsen glida öfver sina torra läppar, men flickan försvann på nytt, innan hon funnit det förläande ordet.

»När hon kommer in och bäddar, skall jag säga det. Jag måste tala med henne i kväll, annars blir det aldrig gjort.» Signe re-te sig upp och gick nervöst några slag af och an i rummet. Hon hade blifvit alldeles kall om händerna.

När Lotten kom in och lyfte undan den stora afdelningskärm som om dagarna dolde fru Signes säng, såg denna förstelet på henne.

»Stackare», tänkte hon, och hennes lätrörda hjärta svällde af medlidande, »så tunnt och smalt hennes ansikte har blifvit, och så gammal hon ser ut.» Och en känsla af systerlig sympati gaf fru Signe mod att ge sig in på det svåra ämne, som hon hitintills med sin själfviskt lyckliga naturs indolens hade uppskjutit till en obestämmd framtid.

»Kära Lotten», sade hon med en röst, som ej var alldeles säker, men full af vänlighet, »det är väl på tiden att jag frågar hur Lotten ämnar ställa det för sig, när Lotten inte kan vara kvar hos oss längre?»

Lotten såg upp med ett litet sväfvande och intetsägende småleende, men svarade ingenting.

»Ja, för jag har ju länge sett, hur det är fatt, men jag hade tänkt, att Lotten skulle säga någonting själf.»

Men flickan lutade sig fram öfver bäddningen, alltjämt utan att svara.

»Hvad har Lotten för planer — hur tycker Lotten själf det är bäst att göra?» frågade Signe sakt, med en ton som sökte locka till förtrolighet.

»Jag har inte tänkt någonting, jag», sade flickan, med ett försök att ta saken nonchalant.

»Men när — när väntar Lotten...», kom det nästan skyggt från matmodern.

»Ja, inte har jag räknat efter det så noga, inte», sade Lotten.

»Hon är generad», tänkte Signe. »Hon skäms, så att jag inte kan få ett ord ur henne.» Och hon gick fram till flickan, tog hennes sträfvade och motvilliga händer i sina och sade med tårar i ögonen:

»Tro för all del inte, att jag tänker något ondt om Lotten, för det som har hänt. Jag vet ju så väl att Lotten, är en hyggelig och ordentlig flicka, och den här saken har inte alls ändrat mina goda tankar om Lotten.»

Flickan lösgjorde tafatt, men inte ovänligt sina händer.

»Ähnej, så mycket förstår väl frun, så frun inte föraktar en stackare, för att man har råkat i olycka.»

Fru Signe, som hade lika lätt för att bli desillusionerad som entusiasmerad, gick ifrån Lotten och satte sig på sin vanliga plats.

»Äh», tänkte hon, »när skola väl kvinnorna upphöra att förnedra sitt eget kön genom att

beröfva det all stolthet, allt förnuft, all handlingsfrihet!»

»Nej», sade hon strax därpå till sig själf, »jag får inte ta det på detta sätt. Jag måste sätta mig in i, att hon har sin syn på tingen och jag min — jag måste försöka förstå hennes tankegång först och främst.»

Och för att slå en brygga mellan sig och tjänarinnan sade hon försöksvis:

»Ja, jag förstår ju så väl, att när det är någon man håller af, så...»

Men nu löstes för Lotten tungans band, hon rätade på sig och såg på sin matmor med lågande ögon.

»Nej, se det ska' då frun inte tro, att jag bryr mig om den karl'n, och aldrig har jag brytt mig om 'en heller, fast han varit efter mig i alla tider. Jag exmerar inte så mycket som se åt 'en en gång, skall jag säga frun. Nog har jag träffat karlar förr, men karlarna här i Stockholm di' ä' då värre är någon annan stans på jorden...»

Fru Signe stod rådvill och visste inte, hur hon skulle uppfatta dessa plötsliga afslöjanden; men Lotten fortsatte, lockad till vältalighet genom sin matmors vänlighet, att försvara sig mot en så ohemul beskyllning, som att hon skulle ha brytt sig om den man, för hvars skull hon »råkat i olycka».

»Gud i himlen, skall det då inte finnas någon möjlighet för oss två att förstå hvarandra», tänkte Signe förtviflad. »Vi äro ju ändå båda kvinnor!»

»Hur har Lotten tänkt göra med barnet då?» frågade hon med en sista glimt af hopp.

»Inte har jag tänkt på det ännu inte», sade flickan vårdslöst. »Men ungen får jag förstås göra mig af med på något vis.»

»Om Lotten bara kan få barnet utackerderadt i något riktigt godt hem...»

»Asch, inte får väl en annan vara så noga med det inte», sade Lotten med ett stänk af otalighet öfver fruns sentimentalitet. »Barnet kan jag minnsann inte befatta mig med. Jag har ju mig själf att försörja.»

Fru Signe kände, att hon alldeles förlorade fotfästet. Att tala till denna flicka om ansvaret för de människolif man själf satte i världen, skulle endast leda dem in i en labyrinth af meningsskiljaktigheter. Fru Signe var lätttrörd och impulsiv, men hade ingen fallenhet för att missionera. Nu uppgaf hon fältet.

»Har Lotten talat med fadern om, att han skall betala för barnet då?» sade hon med en röst, i hvilken rörelsen och sympatien fullkomligt slocknat.

»Nej, det har jag inte, och inte lär det nytta något till att jag gör det heller», sade Lotten föraktfullt. »För godvilligt lär han minsann inte göra det. Men nog skall jag stämma honom för't, när den tiden blir, det kan han vara säker på», tillade hon skadegladd. »Har han kastat en stackars flicka i olyckan, så är det väl inte för mycket, att han får det omaket åtminstone. För ett kråk till karl är han — ja, frun som är en fin dam kan nog inte tänka sig, hurudana di kan vara...»

Och Lotten kom åter in på den enda punkt i detta vidlyftiga ämne, som lefvande tycktes intressera henns: de stockholmska karlarnas uselhet.

»Ja, ja, låt oss inte tala om den saken vidare», sade fru Signe stelt. »I alla fall måste jag ju ha en annan jungfru till den 24, det var det, jag ville säga» — hennes planer om att ta sig en flickan och behålla henne i sitt hem in i det sista voro alldeles bortspolade.

Fru Signe tog handarbetet, som hon lagt ifrån sig på soffan, och började åter sy, och Lotten sade godnatt och gick, utan att visa tecken till vare sig förvåning eller missnöje.

Klockan slog elfva i närmaste kyrktorn och vagnsbullret på gatan dog bort undan för undan. Från pianot i våningen inunder höjde sig i kväll som så många andra kvällar i långsamt tempo tonerna från en ensam människas längtan. En känsla af djup olust smög sig öfver fru Signe, och arbetet med de skära rosorna sjönk ner i hennes knä. Hon reste sig upp och gick af och an några slag på golvet för att skaka af sig sin frusenhet och sin tryckta stämning.

Hon stannade framför spegeln och började mekaniskt lösa upp sitt hår till natten. »De

förstå inte oss och vi förstå inte dem, det finns nog ingenting att göra åt den saken», sade hon och nickade begrundande åt sin egen spegelbild. Men det slog henne med ens, att hennes ansikte såg så barnsligt och oerfaret ut med det hängande håret, som hon stramade åt i natflåtan, och att hennes egna mörka ögon gäfvö henne tillbaka en fråga, som hon ej förmådde besvara.

»Jag känner ju inte lifvet», tänkte hon. »Jag vet ju ingenting om människorna.» Och för att komma ifrån sina egna tankar släckte hon hastigt ljuset under den skära sidskärmen, klädde fort af sig och kröp ner i sängen, där hon somnade med kinden mot kuddens spetsar, medan den entoniga och melankoliska melodien från våningen inunder fortfor att ljuda till långt in i den sena natten.

(Mitt Hem.)

Aprilblomster.

Hvad hade du fram att göra och tala om sol och vår?
Hvem hör på din bleka saga,
när vintern omkring dig rår?

Medlidsamt nästan jag bryter
din skålfvande stängel af
och tar dig som ett kuriosum,
som våren i brådskan gaf.

Så mången annan ju brytes,
som kommit för brådstört till
och tages för ett kuriosum
i mänsklighetens april!

Karl A. Tavaststjerna.

Långa naglar.

På senare åren har det blifvit alltmera modernt att icke som förr bära naglarna korta utan låta dem växa långa. Som beaktat har det också uppkommit en alldeles ny sorts näringsidkare, som sysselsätta sig med vården af folks naglar. Detta bruk gifver emellertid äfven en vackert formad och väl vårdad damhand ett utseende, som säkert icke är afsiktligt. Många komma nämligen säkert vid åsynen af sådana långa naglar ovillkorligen att tänka på ett rof-djurs klor. Men alldeles bortsedt från den estetiska synpunkten, så har den hygieniska här ett ord med i laget, och den fördömer obetingadt detta bruk. Till och med den största snygghet är icke i stånd att hålla de långa naglarna så rena, att de verkligen motsvara den hygieniska renlighetens fordringar, emedan det under de långa naglarna sätter sig många af de osynliga sjukdomsfrön, hvilka det ju öfverallt finns godt om. Då nu en lång och spetsig nagel ofta kan gifva icke blott ägaren själf utan äfven andra små sår, så kan det i de små sårerna uppstå en infektion, som kan gifva upphof till större eller mindre inflammationer, ja, till och med bölder, och allvarliga inflammationer i örongången och i näsan kunna mycket lätt bli följden, i synnerhet emedan det just är dessa ställen, som äro utsatta för små rifsår af naglarna. Därför borde först och främst de kvinnor, som äro mödrar,

icke tillåta sig detta oskick för att inte därigenom komma att tillfoga sina barn skada, och likaledes måste det också på det strängaste fördömas af alla dem, som komma i beröring med sjuka. Sådana personer ha nämligen större möjlighet att öfverföra sjukdomar på andra, och det icke blott genom att trycka vänners och bekantas händer, utan öfverförandet af sjukdomar kan ske genom beröring af hvilket föremål som helst, som andra komma att vidröra. Direkt obehagliga äro de långa naglarna i synnerhet, när vederbörande icke en gång gör sig omakett att hålla dem riktigt rena, och därför är det i alla händelser bäst att klippa naglarna strax utanför fingerrundningen, för att de skola vara i öfverensstämmelse med sin naturliga uppgift, nämligen att skydda fingerspetsarna, och icke blifva en fara för andra människor.

M. L.

Ett godt råd.

Krigsministern Stanton i Washington var en dag i hög grad upptragt på en högre officer, som hade missförstått hans anordningar. Han talade med sin vän, president Lincoln, om händelsen och sade till sist:

»Jag har god lust att i ett bref riktigt sjunga ut min mening för karlen. Hvad tycker du?»

»Gör det», sade president, »skrif hvad du har på sinnet, gör det i så skarpa ordalag, du kan, och skona honom inte!»

Stanton lät ej säga sig detta två gånger. Han satte sig ögonblickligen ned och skref, och när brevet var färdigt, läste han upp det för presidenten.

»Det var riktigt bra», utbrast Lincoln, »det var ord och inga visor!»

»Huru skall jag skicka honom det?» frågade ministern. »Med posten eller med en adjutant?»

»Skicka det?», sade Lincoln. »Skicka det? Nej! Brevet har fyllt sitt ändamål nu, i det du har fått gifva din vrede luft. Rif nu sönder det. Så gör jag alltid. Sådana där bref bör man aldrig skicka af.»

Ur verkligheten.

Stockholmsbild

för Tjänarinnebladet
af Walborg Ulrich.

(Forts. fr. n:r 4, 1906.)

Så småningom lyckades det honom att få henne mera förhoppningsfull. Kanske kunde det ändå bli bra till slut äfven för dem! Bara Berg kom öfver sin supperiod, men den här gången hade den varat ända sen sommaren, och därigenom var familjen skuldsatt uppöfver öronen. Hyran för oktoberkvartalet var ännu ej fullt betald och nu var man i början af december, julen tillstundade med många helgdagar och i följd däraf minskad förtjänst, magasinsfrun hade en fordran på nära 50 kr. och så på nyåret var det hyran igen.

Liförsäkringen skulle varit förfallen sedan flera månader om ej Anna, utan Lottens vetskap, betalade den. Berg hade helt kort förklarat att han inte brydde sig om den längre; han kunde ta en ny till sommaren, då det ej vore så dyrt att lefva. »Bränvin och öl blir väl ej billigare till sommaren» hade Anna svarat, »och dessutom kan du vara död innan dess.» Då hade han blifvit rasande och svurit på, att han ej skulle betala ett enda öre mera till sådant skoj som en liförsäkring då vore det mycket bättre att sätta in på sparbanken eller kasta slantarna i sjön, och som bevis på, att det var allvar, hade han letat fram försäkringsbrevet ur byrålådan, rifvit det midt itu och kastat bitarna till Anna. Hon hade oförmärkt stoppat dem i sin ficka, när hon gick därifrån, och sedan själf erlagt premien i förhoppning att Berg snart nog skulle ångra sig, men ännu hördes intet sådant af. Detta hade hänt i slutet af september och Anna undrade nästan, om hon skulle fortfarande att betala för honom. Men hvar gång hon tänkte så, såg hon framför sig Lottens förtviflade blick och alla smättingarna, som skulle slungas ut i världen, Gud vet hvart, om olyckan kom öfver dem, och alla möjligheter voro försummade. Men hårdt var det ändå, när hon tänkte på, att hon ville spara till eget bo, och nu i stället fick hjälpa andra. Birger lyckades dock intala henne mod, och under det de gjorde upp planer för framtiden gick kvällen så fort att klockan blef 10, utan att de visste, hvart tiden tagit vägen. —

* * *

Dagar och veckor gingo sin gilla gång. Julen med allt sitt knog, storrengöring, kalaser och bjudningar, och nyåret med barnbaler och julgransplundringar, supéer och enklare danstillställningar, voro öfver, och man hade redan hunnit till februari. Anna var fortfarande kvar hos grosshandlar Nygrens, och ehuru frun ej helt kunde öfvervinna sin misstro till »jungfrun» så snart denna blef lämnad ensam hemma, tycktes hon dock så småningom inse, att hennes första försiktighet varit obefogad. Men fästmannen var henne fortfarande en nagel i ögat. En gång hade hon till och med frågat, om det ej vore möjligt för dem att träffas någon annanstans. »Hvar skulle vi då träffas? En tjänare har ju intet annat hem än sin matmoders, och min fästman delar rum med två af sina kamrater. När jag är ledig och det är hyggligt väder gå vi ju gärna en lång promenad tillsammans, men sitta och hänga i timal på något kafé för att få träffas, det vill jag ej. Jag tror ej, att jag har försummat mitt arbete de söndagsaftnar han varit här, och aldrig har jag bjudit honom på något, som ej varit mitt.» Det låg något litet utmanande i den sista meningen, emedan Anna trott sig förstå, att det var där som skon klämde. Fru Nygren låtsade dock ej därom, utan frågade blott med ett sötsurt leende, om det då var alldeles nödvändigt att träffas hvarje söndag? Det fanns ju fästfolk, som inte kunde få träffas på flera månader ibland, t. ex. om han vore sjöman, och man måste väl

Stockholms Tjänarinneförenings

Platsanskaffningsbyrå och Expedition

Öppen kl. 11—4, 6—7. Torsdagar kl. 11—4, 6—8.

Lördagar endast kl. 11—4.

Grefthureg. 20 C. Allm. Tel. 94 39.

ändå ta litet hänsyn till sitt husbondfolk, när man tjänar. — Ja, det där allt var nog mycket riktigt, det medgaf Anna gärna, men å andra sidan kunde hon inte förstå, huru herrskapet kunde ha något obehag af att Birger kom upp till henne om söndagskväll. Fröken Astrids fästman kom ju alltid hvarenda söndag och dessutom flera gånger i veckan, så då måtte det väl ej vara för mycket att träffas åtminstone en gång. Dessutom hade ju Anna innan hon tog platsen talat om för frun, att hon var förlofvad, men naturligtvis ägde ju frun rättighet att förbjuda besöken om hon ville. I så fall skulle Anna be om sina betyg, ty Birgers besök ville hon ej afstå ifrån.

Ingenting vidare hade talats om saken, men inga betyg såg Anna till, och hon talade aldrig om detta samtal ens för sin fästman. Hur skulle hon väl kunnat utvärda med sitt enformiga, glädjelösa och otacksamma arbete åt andra vecka efter vecka, om ej söndagskvällarna varit. Sällan kom någon annan än Birger till henne. Hilda, som redan varit i fabriken nara två månader, hade fått så många glada och trefliga bekanta där, att hon inte hade tid för Anna. Sista gången för omkring 14 dagar sen hade hon dock berättat, att Berg nu varit riktigt hygglig ett par veckor, så att Lotten hoppades allt skulle bli bra nu igen. Och det var sannerligen på tiden. Hittills hade de nästan uteslutande lefvat på hvad Ida och Hilda betalade samt de få kronor modern fick som tidningsbud. Kunde Lotten förtjäna någon slant med nattskurning fick man sedan dra sig fram så godt det gick. Hilda och Ida lågo i köket och modern i rummet hos hela familjen. Det var trångt och allt annat

än hälsosamt, men med 7 och 8 kronors veckolöner kunde det ej bli bättre. Hilda hade på denna korta tid förändrats mycket, och ej till sin fördel. Hon hade magrat och hyn hade blifvit grådiskig, som alltid hos dem, hvilka lefva i dålig luft och lifnära sig af kaffe och bröd. Men hon var nöjd och glad och trufdes godt med sitt enahanda i fabriken. Anna hade dock sina egna tankar om orsaken till denna belåtenhet. Namnet »Arvid» nämndes ofta af Ida och Hilda och en liten ring, som Anna ej förr sett på den senares finger, bekräftade hennes misstankar. Men hon ville ej fråga något, utan väntade för att få se om det var allvar denna gång. Hittills hade Hilda hört till de flyktiga i kärlekshistorier. Ett tycke räckte ej mera än 3 å 4 månader, sedan blef hon vanligtvis förargad för någon småsak och »gjorde slut», utan ånger eller sorg. — Anna kunde ej låta bli att le vid tanken på huru allvarligt hon att börja med tagit det, när Hilda berättat henne, att nu var hon så vädligt kär i Ernst eller Robert eller Gustaf. Men just det, att hon denna gång ingenting sade, kom Anna att misstänka att det måhända var något mer än annars, och hon föresatte sig att tala med Lotten därom nästa gång de träffades. Men däraf blef intet.

En fredagsafton några veckor senare kom Lotten själf till Anna och berättade att hennes man var död. På måndagen hade han som vanligt gått till sitt arbete, fastän han frös och mädde illa, men redan före middagen måste han gå hem, och sedan låg han i feber och hade svårt att andas. På onsdagen hade Lotten skickat efter doktorn, som förklarade att det var lunginflammation, och genast styrt om att

Berg kom in på sjukhuset. Men han hade ingen motståndskraft, tack vare brännvinet, och efter två dagar var allt slut.

Lotten hade först talat lugnt, nästan entonigt och stelt, men nu snyftade hon och tårarna strömmade. Äfven Anna grät. (Forts.)

Kooperativa Syfabriken Linnéa

rekommenderar sin tillverkning af alla sorters Damunderkläder, Bluslif, Kjolar, Förkläden m. m. samt alla sorters Herrunderkläder; ett rikhaltigt lager af Tyger finnas.

Obs! Fabriken nya adress Mästersamuelsgatan 68 n. b. in p. g.

Liförsäkrings-Aktiebolaget

"De Förenade"

Stiftadt af Skandia, Svea, Thule, Victoria och Skåne hvilka jämte "De Förenade" ansvara för försäkringsaftens fullgörande. Premierna kunna erläggas årligen, halfårligen, kvartals- eller månadsvis eller pr vecka.

Minsta månadspremie är: vid barnförsäkring. Afd. B. 50 öre, vid öfriga försäkringssätt 1 kr.

Minsta veckopremie är 25 öre.

Närmare meddelas af Elin M. Janson, hvilken träffas alla fredagar mellan 7—9 e. m., Drottninggatan 70, IV. A. T. Brunkeb. 1097 och lämnas då beredvilligt alla önskad upplysningar, utan att försäkring därfor behöfver tecknas.